

І.П. Коршунова, доц. (ХДУХТ, Харків)

А.С. Міносян, канд. іст. наук, проф. (ХДУХТ, Харків)

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Голова американської корпорації «Cisco Systems» Джон Чемберс стверджував: «У нашому житті є два великих зрівнювачі – Інтернет і освіта». Цей сміливий вислів доводить, що освіта через Інтернет дає зрівнювач у квадраті. Тим більше, що її можна одержати без відриву від домашнього або робочого комп'ютера. Мова йдеться про дистанційну освіту, яка стала справжньою новацією ХХІ століття.

Для одних така нова система навчання – єдиний доступний спосіб одержати вищу освіту, не обмежуючись можливістю навчатися й удосконалюватися в професійній діяльності під час роботи на підприємстві. Для інших – дистанційне навчання нівелює традиційний спосіб отримання знань. Більшість студентів сприймають університет не тільки як місце навчання, але й можливість особистого спілкування із однокурсниками та викладачами. Отже, деякі особливості дистанційного навчання підходять не для всіх.

Розглянемо структуру навчально-пізнавальної діяльності, для якої основою є психологічні процеси особистості. Тому, її треба дотримуватися саме з урахуванням специфіки дистанційного навчання. Необхідним в рішенні цього питання вважається створення психологічної бази. Перш за все, це стосується електронних підручників, які спрямовані на нівелювання психологічних проблем (особливо у першокурсників), пов'язаних з відсутністю досвіду самостійної роботи. В теоретичному матеріалі повинна бути чітко сформульована організація та засоби навчання, цілі та завдання запропонованих курсів.

Під час розробки електронних пакетів для дистанційного навчання потрібно враховувати психологічні закономірності сприйняття, пам'яті, мислення, уваги, а також вікові особливості студентів. Так, кожне семінарське, практичне та лабораторне заняття повинні мати чітко сформульовану мету, питання для обговорення матеріалу, а також методичні рекомендації щодо виконання завдань. Для самостійної роботи є сенс рекомендувати завдання до кожної теми курсу з відповідною літературою та методичними поясненнями. Індивідуальна робота може включати творчі завдання з методичними вказівками щодо їх виконань. Підсумковий контроль передбачатиме перелік залікових та екзаменаційних питань, зразки поточних та підсумкових завдань. І, нарешті, особливе значення в ефективності

електронних пакетів мають робочі програми, які досконало відображують зміст дисципліни.

Урахування всіх цих особливостей сприяє підвищенню рівня сприйняття та засвоєння навчального матеріалу студентами.

Друга необхідна умова психологічного комфорту дистанційного навчання досягається зворотнім зв'язком між студентом та викладачем. Якщо комунікативний бар'єр виникає, то інформація змінює свій зміст. В цьому випадку комунікативний бар'єр може перейти на бар'єр відносин: почуття недовіри розповсюджуються на запропоновану інформацію.

Таким чином, особистісні характеристики викладача мають важливе значення для забезпечення психологічного комфорту тим, хто навчається.

Електронна освіта спрямована на опанування всього курсу у власному темпі, що дозволяє уникнути пропусків протягом навчання в тих випадках, якщо студент вимушений відірватися у зв'язку із зовнішніми проблемами або просто не розуміє зміст інформації, наданої викладачем. Вибір «індивідуального темпу» – це одна з ефективних особливостей дистанційного навчання.

Зрозуміло, що за своїми характеристиками дистанційне навчання дуже відрізняється від традиційного. Використання дистанційних навчальних курсів повинно починатися з глибокого аналізу: мети навчання, дидактичних можливостей нових технологій, передачі навчальної інформації, вимог до технологій дистанційного навчання і т.д. Серед умов, що впливають на ефективність дистанційного навчання, особливого значення набуває створення необхідного психологічного комфорту, що виявляється у вмінні викладача вести діалог засобами інформаційних технологій, знаходити індивідуальний підхід до студентів, сприяти оволодінню навичками самостійної роботи, здійснювати систематичний контроль в процесі засвоєння знань.

На підтримку дистанційного навчання виступає саме життя, воно корегує всі галузі людської діяльності, в т.ч. й освіту. В умовах інформатизації суспільства майбутній фахівець повинен гнучко адаптуватися в життєвих ситуаціях, які постійно змінюються, самостійно та критично мислити, бути здатним генерувати нові ідеї, вміти працювати з інформацією, бути комунікативним, контактним в різних соціальних групах, самостійно працювати над розвитком власної моральності, інтелекту та культурного рівня.